

קצבת זיקנה בישראל ובעולם

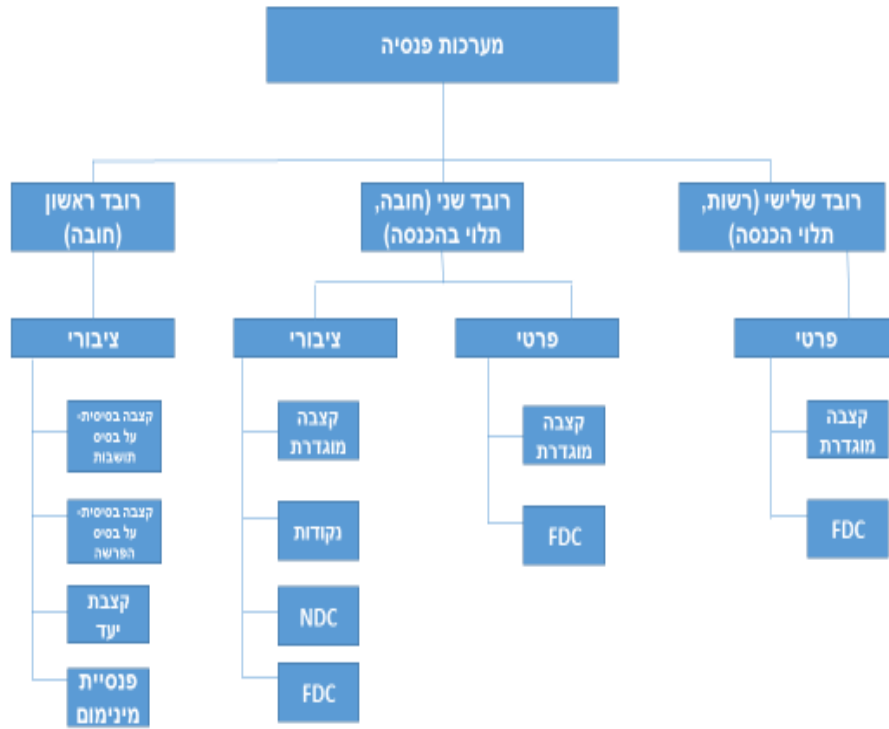
ביטוח זיקנה (ביטוח אזרח ותיק), הקיים ברוב מדינות העולם, נועד ליצור רשת ביטחון שתאפשר לגמלאים קיום בסיסי. את ביטוח הזיקנה כונן לראשונה הקנצלר ביסמרק בגרמניה בשנת 1899 ומאז הוא אומץ כמעט בכל העולם. ישנם הבדלים בין המדינות בהיבטים שונים של ביטוח הזיקנה, למשל גיל הפרישה הרצוי וגיל הפרישה בפועל (לגברים ולנשים); רובד הביטוח (ציבורי, חובה או פרטי); והמודל שעליו מבוססת הקצבה, (תקופת האכשרה הנדרשת, מקורות המימון לקצבה, שיעור דמי הביטוח, גובה הקצבה ועוד).

מושגים

1. מודל הפרישה: המודל שלפיו מחושבים תנאי הזכאות לקצבה, גובהה ואופן מימונה
  2. רובד הביטוח –
    - רובד ראשון - מערכת פנסיה ציבורית: תשלומים לקצבה בגיל זיקנה המשולמים מכספי המדינה. הפנסיה הציבורית נועדה להבטיח רמת חיים בסיסית לכל מי שפורשים ופורשות ללא קשר להכנסתם לפני הפרישה.
    - רובד שני - מערכת פנסיה חובה: תשלומים לעובדים ועובדות שהפרישו חלק משכר עבודתם לקרנות פנסיה פרטיות או ציבוריות. גובה התשלום תלוי בהכנסת העובד/העובדת לפני פרישתם.
    - רובד שלישי - מערכות פנסיה פרטיות: ביטוח ביוזמתם של העובד או העובדת.
- רובד ראשון – מערכת פנסיה ציבורית
- בפנסיה הציבורית יש שלושה סוגי קצבאות:**
- קצבה בסיסית: משולמת לאנשים בגיל זיקנה על בסיס תושבות או על בסיס הפרשה לקרן פנסיה טרם פרישתם. סכום הקצבה עשוי להיות זהה לכל הזכאים ולעתים הוא תלוי במספר שנות העבודה. ולא בהכנסתם מעבודה טרם הפרישה.
  - קצבת יעד (targeted): קצבה שרמתה נקבעת על-פי ההכנסה מעבודה וממקורות נוספים כגון הון. כך, מי ששכרם לפני הפרישה היה נמוך זכאים לקצבה גבוהה יותר.
  - פנסיית מינימום: הכנסה מינימלית למי שהפרישו מכספם לתוכנית פנסיה במסגרת הרובד השני (בדרך כלל Defined Benefit - DB, ראו להלן). בדומה לקצבת יעד, גם פנסיית המינימום גבוהה למי ששכרם לפני הפרישה היה נמוך.
- רובד שני - מערכת פנסיה חובה
- במערכת פנסיית החובה יש ארבעה מודלים של פנסיה:

- פנסיה לפי זכויות / קצבה מוגדרת (Defined Benefit – DB): גובה הקצבה נקבע על-פי ההכנסה לפני הפרישה, מספר שנות הפרשה וסולם צבירה. תכנית זו פועלת על עקרון pay-as-you-go כלומר הכסף שהעובד מפריש בשנות עבודתו משמש למימון קצבאות לפורשים, ובבוא העת גם כספי הקצבה שלו ימומנו מכספים המופרשים על ידי עובדים לתוכניות פנסיה.
  - פנסיה לפי הפרשות / הפרשה מוגדרת (FDC – Funded Defined Contribution): גובה הקצבה נקבע על-פי הסכום שצבר העובד בגין ביטוח זיקנה. כספי הפרשות נצברים בקרן אישית של העובד ומושקעים בשוק ההון וגובה הקצבה המשולמת נגזר מכספי החיסכון הפנסיוני והריבית על ההשקעות שנעשו בכספי החיסכון.
  - תוכנית נקודות (points): העובדים צוברים נקודות פנסיה על-פי הכנסתם ובעת פרישתם לפנסיה מחושבת קצבתם
- גובה הקצבה נקבע על פי נקודות פנסיה שצבר העובד בהתאם להכנסתו עד פרישתו.
- פנסיה לפי צבירה תיאורטית / הפרשה מוגדרת תיאורטית (Notional Defined NDC–Contribution): בדומה להפרשה מוגדרת (DC), גם פנסיה זו מבוססת על עיקרון pay-as-you-go. הכספים אמנם מושקעים בפועל בשוק ההון אך סכום הקצבה מחושב על-פי השקעה "תיאורטית" לפי שיעורי תשואה "תיאורטיים" וכן לפי תוחלת החיים.
3. תקופת אכשרה – תקופת הביטוח הנדרשת בחוק לזכאות לגמלה או קצבה.
  4. גיל הפרישה – הגיל הקבוע בחוק לקבלת קצבת זיקנה.
  5. יחס תחלופה נטו – נתון המהווה אנידיקציה לשיעור ה"כיסוי" של קצבת זיקנה: עד כמה ההכנסה הפנויה בעת הפרישה קרובה להכנסה שלפני הפרישה.

תרשים 1: סיווג תוכניות פנסיה

הלוחות שלהלן מתארים את ההבדלים בין 35 מדינות השייכות ל-OECD במשתנים לעיל, כולל ישראל:

לוח 1 – מודלים של קצבת זיקנה על-פי רובד הביטוח (ראשון, שני או שלישי)

לוח 2 – מבוטחים ברובד ראשון וברובד שני- כל התושבים, כל המועסקים (עצמאים ושכירים) או שכירים בלבד.

לוח 3 – תקופת אכשרה- תקופה קודמת המזכה בתגמול ביטוחי. נע ממדינות בהם אין תקופת אכשרה כלל (בלגיה והולנד) לתקופת אכשרה של 33 שנות תשלומי ביטוח (צ'כיה). במרבית המדינות תקופת האכשרה בחוק היא של 15 שנה. הבדל נוסף הוא שיש מדינות המתנות תקופת תושבות בלבד ויש המתנות בתקופת עבודה ובתשלום פרמיות ביטוח המחויבות על פי החוק. כמו כן נבחנו הבדלים בין תקופות המקנות זכיה בקצבה מרבית, במדינות שונות.

לוח 4 – גיל הפרישה- הבדלים בין גיל הפרישה הנוכחי לגברים ולנשים, שינויים לאורך הזמן בגיל הפרישה הנוכחי וגיל הפרישה העתידי.

לוח 5 – דמי ביטוח – תשלום הפרמיות של המבוטחים במדינות השונות. הלוח משווה את הפרשת המעביד ותשלום העובד בפנסיה הציבורית במדינות השונות, הן ברובד הראשון והן ברובד השני.

לוח 6 – גובה הקצבה ברובד הראשון לעומת גובה ברובד השני. הלוח מראה את אופן חישוב הפנסיה במדינות השונות.

לוח 7 – יחס תחלופה אצל גברים לפי רמת ההכנסה בתקופת העבודה, יחסית לשכר השווה למחצית מהשכר הממוצע במשק, השכר הממוצע במשק ושכר הגבוה בחמישים אחוזים מהשכר הממוצע במשק.

לוח 8 – מספר מקבלי קצבת זיקנה – הלוח משווה בין מספר המקבלים ב-2015 לעומת מספר המקבלים ב-2018 ומציג את שיעור השינוי בין שתי השנים.

סיכום ממצאים

ההכנסות מפנסיה מבוססות על מודלים המתבססים על כללים ופרמטרים שונים ובאים לידי ביטוי ברבדים הביטוחיים (לוח 1):

בשבע מדינות נהוג ברובד הראשון מודל תשלום קצבת זיקנה המבוסס על תושבות – ישראל, קנדה, דנמרק, יוון, הולנד, ניו זילנד ונורבגיה – בתכנית קצבה בסיסית, בשמונה מדינות – אוסטרליה, קנדה, צ'ילה, דנמרק, פינלנד, איסלנד, נורבגיה ושבדיה – בתכנית קצבת יעד.

בשמונה מדינות נהוג ברובד הראשון מודל המבוסס על הפרשה לפנסיה – ישראל, אסטוניה, צ'כיה, אירלנד, יפן, קוריאה, לוקסמבורג ובריטניה – בתכנית קצבה בסיסית, ב-17 מדינות – אוסטריה, בלגיה, צ'ילה, צ'כיה, צרפת, הונגריה, איטליה, לטביה, מקסיקו, לוקסמבורג, פולין, פורטוגל, סלובקיה, סלובניה, ספרד, שווייץ וטורקיה – בתכנית קצבת מינימום.

במרבית המדינות ישנה פנסיה ציבורית ברובד השני לפי תכנית DB, למעט דנמרק, לטביה בהן הפנסיה הציבורית משולמת לפי תכנית FDC, שוודיה בה הפנסיה משולמת לפי תכנית FDC ו-NDC וגרמניה וסלובקיה בהן משולמת הפנסיה לפי תכנית points.

במרבית המדינות בהן נהוגה פנסיה פרטית ברובד השני, משולמת הפנסיה לפי תכנית FDC למעט הולנד ושווייץ בהן משולמת הפנסיה לפי תכנית DB.

ישנן מדינות המבטחות את כל התושבים וישנן מדינות המבטחות את המועסקים וישנן מדינות המבטחות רק את השכירים (לוח 2). ברובד הראשון ישנן עשר מדינות המבטחות את התושבים. (אוסטרליה, קנדה, דנמרק, פינלנד, איסלנד, יפן, מקסיקו, ניו-זילנד, הולנד, ושוודיה). 18 מדינות מבטחות את כל המועסקים, שכירים ועצמאים (בלגיה, צ'כיה, אסטוניה, צרפת, יוון, הונגריה, אירלנד, איטליה, קוריאה, לטביה, לוקסמבורג, פולין, פורטוגל, סלובקיה, סלובניה, שווייץ, טורקיה ובריטניה). ישראל, צ'ילה ונורבגיה בעלות שני מודלים של ביטוח – לתושבים ולמועסקים. שתי מדינות מבטחות רק את השכירים – בריטניה וספרד ושתי מדינות אינן מבטחות ברובד הראשון כלל – גרמניה וארה"ב.

ברובד השני ישנן שש מדינות המבטחות ברובד זה את השכירים בלבד (אוסטרליה, אוסטריה, דנמרק, יפן, הולנד, נורבגיה, ספרד ושווייץ). בגרמניה מבטחות גם קבוצות עצמאים. יתר המדינות מבטחות את כלל המועסקים ברובד השני, למעט אירלנד וניו זילנד בהן לא קיים רובד שני.

ישנן שתי מדינות בהן קבלת קצבת זיקנה אינה מותנית בתקופת אכשרה: הולנד ובלגיה. מדינות בהן הזכאות לקצבת הזיקנה מבוססת על תושבות, דורשות בדרך כלל תקופת תושבות מינימלית הנעה משלוש שנים (דנמרק, פינלנד, שבדיה ואיסלנד) ועד 10 שנות תושבות (אוסטרליה, קנדה, צ'ילה וניו זילנד). תקופת הותק בעבודה המזכה בקצבה מרבית נעה מ-15 שנות ביטוח (סלובניה) עד 50 שנות ביטוח (הולנד) ותקופת תושבות המזכה בקצבה מרבית היא בדרך כלל 40 שנים (אסטוניה, איסלנד, נורבגיה ושוודיה) (לוח 3).

גיל הפרישה הנוכחי בחוק מגוון מאוד בין המדינות השונות והוא נע בקרב גברים בין 62 (יוון, קוריאה, לוקסמבורג וסלובניה) לבין 67 (ישראל, דנמרק, איסלנד, איטליה ונורבגיה) ובקרב נשים בין 60 (אוסטריה, פולין) לבין 67 (גרמניה, איסלנד, איטליה, נורבגיה). ישנן מדינות בהן גיל הפרישה הוא דינאמי משתי סיבות:

1. הצורך להתאים את גיל הפרישה לפי העלייה בתוחלת החיים – גיל הפרישה נקבע לפני שנים כאשר היה ריאלי מבחינת שנות התגמול הצפויות. כיוון שתוחלת החיים עלתה בצורה ניכרת, נוצר הצורך להגדיל את גיל הפרישה על-פי עלייה זו.

2. הרצון להשוות את גיל הפרישה של נשים לגברים – ולכן השינוי אצל נשים מהיר יותר. במרבית המדינות בגיל הפרישה בהווה בין גברים לנשים זהה (יוצאות דופן הן משש מדינות - ישראל, אוסטריה, הונגריה, פולין, שווייץ וטורקיה). י בכמה מדינות ישנו פער גם בגיל הפרישה בעתיד, למשל בהונגריה, פולין, שווייץ, ישראל וטורקיה (לוח 4).

עשר מדינות דמי הביטוח הנגבים מממנים גם את קצבת הנכות: אוסטריה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, גרמניה, איסלנד, איטליה, לוקסמבורג, סלובניה וטורקיה (לוח 5). שיעור הגבייה הכולל הגבוה ביותר הוא באיטליה (33%), צ'כיה (28%), צרפת (28%) ויוון (26.5%). לעומתן במקסיקו היה השיעור ב-2020 6.3% אך הוא עתיד לעלות ל-15% בשנים הבאות. דמי הביטוח בתכניות הציבוריות היה בממוצע 15.4% לעומת 2.8% בתכניות הפרטיות.

קצבה אוניברסלית (בסיסית) ברובד הראשון (פנסיה ציבורית) נהוגה במרבית המדינות: ישראל, קנדה, צ'כיה, אסטוניה, דנמרק, פינלנד, יוון, הונגריה, אירלנד, יפן, לטביה, לוקסמבורג, הולנד, ניו זילנד, נורבגיה, שוודיה ובריטניה. קצבה על-פי מבחן הכנסות (קצבת יעד) ברובד הראשון נהוגה באוסטרליה, אוסטריה, צ'ילה, צרפת, קוריאה ושווייץ (מרכיב אחד מתוך שניים). ברובד השני (פנסיה חובה) נהוגות שיטות חישוב שונות (לוח 6).

ההכנסה הפנויה בעת הפרישה ביחס להכנסה מעבודה לפני הפרישה היא כאמור יחס ההחלפה, וכאשר מובאים בחשבון המיסים הישירים ותשלומי העברה מדובר ביחס ההחלפה נטו. מי למי שהשתכרו שכר ממוצע היה יחס ההחלפה במדינות ה OECD כ-62% בממוצע (לוח 7). יחס החלפה נמוך מהממוצע על-כ-40% ופחות - היה באסטוניה, צ'ילה, אירלנד, יפן, קוריאה ופולין, וגבוה מהממוצע - יותר מ-80% - היה באוסטריה, דנמרק, יון, הונגריה, לוקסמבורג, הולנד, פורטוגל, ספרד וטורקיה.

מספר המקבלים קצבת זיקנה במדינות ה-OECD גדל ב-2018 ב-5% לעומת 2015. הגידול הגבוה ביותר היה בבליה (כ-10%), לוקסמבורג (כ-14%), פולין (כ-10%), קוריאה (כ-16%), אירלנד (כ-11%) וניו זילנד (כ-11%). ירידה במספר המקבלים בין שתי השנים היתה באיטליה (כ-3%), לטביה (כ-3%), בריטניה (כ-5%) ומדינות לטיניות דוגמת צ'ילה ומקסיקו (לוח 8).

רפורמות בקצבת זיקנה בשנים 2019-2021

גיל פרישה

הקדמת גיל הפרישה:

אוסטריה (מ-2022): מי שצברו 45 שנות תשלום דמי ביטוח (מעבודה) זכאים לצאת לפנסיה לפני גיל הפרישה בחוק ללא קנס. המצב הקודם: קנס בשיעור של 4.2% מהפנסיה. מי שעבדו מגיל 15 25 שנה לפחות וצברו 12 שנות תשלומים לביטוח זכאים לבנוס

דנמרק (מ-2022): עובדים שעבדו בגילים 61-16 זכאים לפרישה מוקדמת כדלקמן: 42 שנות עבודה – 3 שנים לפני הגיל החוקי (67); 43 שנות עבודה – שנתיים לאחר השלמת התקופה; 44 שנות עבודה – 3 שנים לאחר השלמת התקופה.

בנוסף, על כל שנה שמופחתת מגיל הפרישה הפנסיה מופחתת בשיעור של 4.2%.

איטליה (ינואר 2021): נשים שכירות שבסוף 2020 היו בנות 58 ויותר (59 ויותר לעצמאיות) שצברו 35 שנות תשלום דמי ביטוח לפחות זכאיות לבחור בפרישה מוקדמת ב-2021. מובטלים, נכים ועובדים בעבודות מסוכנות שעבדו 30 שנים לפחות זכאים לפרוש מגיל 63 (חל עד 2021).

ביטול או דחיית שינויים בגיל פרישה:

אירלנד – בדצמבר 2020 הושהה תכנון העלאת גיל הפרישה מ-66 ל-67 ב-2021 ול-68 ב-2028.

הולנד – בדצמבר 2020 הפרלמנט החליט לדחות את השינוי בגיל הפרישה מ-66 ב-2021 ל-67 ב-2024. ב-2025 העלייה בגיל הפרישה תהיה ב- $\frac{2}{3}$ מהעלייה בתוחלת החיים במקום ביחס שווה.

העלאת גיל פרישה או דחיית פרישה:

יפן –במאי 2020, כי החל מאפריל 2022 ניתן לדחות את הפרישה עד גיל 75, כאשר עד אז ניתן היה לדחות את הפרישה רק עד גיל 70.

סלובקיה – בשנים 2021-2022 הועלה גיל הפרישה בחודשיים בכל שנה עד לגיל 64, בהתאם למגמת העלייה בתוחלת החיים במדינה.

שוודיה – גיל הפרישה המוקדמת עלה מ-61 ל-62 ב-2020 וצפוי לעלות ל-63 ב-2023 ול-64 ב-2026. גיל הפרישה המוחלט עלה מ-67 ל-68 ב-2020 וצפוי לעלות ל-69 ב-2023. גיל

הפרישה לצורך קבלת פנסיה בסיסית, צפוי לעלות מ-65 ל-67 ב-2026 ולאחר שנה זו, גיל הפרישה בכל התכניות יוצמד לתוחלת החיים.

שינויים בגובה הקצבה, שיעורי הצבירה וההצמדה

אוסטריה – בינואר 2021, קצבאות נמוכות או גבוהות שהיו צמודות עד כה לשכר הממוצע במשק, הוצמדו למדד המחירים לצרכן.

בלגיה – ב-2021 הועלו הקצבאות לעצמאים, מבלי להעלות את דמי הביטוח. עד 2021, נקבעו קצבאות הזיקנה של עצמאים בגובה 69% מקצבאות השכירים, אך החל מ-2022 מקדם זה הוסר. כמו כן תקרת השכר עבור חישוב הפנסיה עלה ב-2.4% ב-2021.

פינלנד – קצבת זיקנה גדלה ב-34 יורו ואילו השלמת הכנסה לקצבה גדלה ב-50 יורו לחודש, נכון לתחילת 2020.

יוון – באוקטובר 2019 חלו שינויים בשיעורי הפנסיה הצבורים לשנה בין 1.98% ל-32-30 שנות עבודה ועד 2.55% ל-39-36 שנות עבודה. כמו כן קצבת הזיקנה עודכנה לפי גיל ושנות עבודה.

הונגריה – בינואר 2021 הוחלה קצבת זיקנה לחודש ה-13 (חודש נוסף) לאנשים שקיבלו קצבה לפחות יום אחד בשנה החולפת (2020), וקיבלו קצבה בינואר 2021. סכום הקצבה עבור החודש הנוסף היה 25% מהקצבה החודשית ב-2021, 50% מהקצבה החודשית ב-2022, 75% מהקצבה החודשית ב-2023 וקצבה מלאה החל מ-2024.

פולין – בינואר 2020, הממשלה הציגה תכנית שכללה תוספת שנתית (החודש ה-13) לקצבת הזיקנה, השווה לקצבת זיקנה מינימלית במרס של אותה השנה. בנוסף בנובמבר 2021 ניתנה תוספת חד פעמית לקצבה לבעלי קצבאות נמוכות.

פורטוגל – במאי 2020 נקבע כי קצבאות זיקנה שהוצמדו בין השנים 2011 ל-2015 יעלו ב-6 יורו, ואלו שלא הוצמדו בשנים אלו יעלו ב-10 יורו.

סלובקיה – באפריל 2020 הממשלה הציגה תשלום קצבת זיקנה חודשית נוספת (החודש ה-13) ששווה לקצבה הממוצעת. התוספת הופחתה לבעלי קצבה גבוהה.

סלובניה – בדצמבר 2019 אושרה רפורמה, שבה שיעור הצבירה עבור גברים עלה מ-57.25% ל-58.5% בשנת 2020 ול-59.5% ב-2021 ויועלה באופן הדרגתי עד ל-63.5% ב-2025, שיעור הצבירה של נשים. בנוסף הוצגה תוספת של כ-1.36% בשיעור הצבירה עבור כל ילד, עד שלושה ילדים.

ספרד – בפברואר 2021 הממשלה החליטה על תוספת קצבה להורים המקבלים קצבאות נכות, זיקנה או שאירים.

יפן – החל מאפריל 2022 סף ההכנסה להפחתת קצבת הזיקנה, עלה עבור מקבלי קצבת זיקנה עובדים בגילאים 60-64 והוא מחושב מדי שנה. לפני החלת שינוי זה, הפחתת הקצבה לפי גובה ההכנסה מעבודה נעשתה בעת הפסקת העבודה או בגיל 70.

מקסיקו – בינואר 2021, הופחתה תקופת העבודה המינימלית המזכה בקצבת זיקנה מ-1250 שבועות ל-750 שבועות. בכל שנה יתווספו 25 שבועות ועד 2031 מינימום שבועות העבודה יעמוד על 1000.

בשלוש מדינות הוצגו תכניות חדשות של קצבת זיקנה או תשלומי הטבות בנוסף לקצבה.

קנדה – בדצמבר 2020 הציגה ממשלת קוויבק תכנית חדשה של פנסיה, המשלבת בין מודל DC ל-DB.

גרמניה – בינואר 2021 הוחלה ברובד הראשון השלמת הכנסה לקצבת הזיקנה התלויה בהכנסה, לעובדים ששילמו דמי ביטוח לפחות 33 שנה, על בסיס הכנסה נמוכה בכל תקופת העבודה.

אירלנד – בפברואר 2021, הממשלה החלה בתשלום קצבה לאנשים בני 65 שהפסיקו את עבודתם אך ענו על דרישות תשלום דמי ביטוח, עד גיל הפרישה הרשמי שהוא 66.

תשלום דמי ביטוח

קביעת מדיניות ו/או בסיס תשלומים חדשים

אוסטרליה – החל מיולי 2020 עובדים בגיל 65-66 אינם צריכים לעמוד ב-"מבחן תעסוקה" (לפחות 40 שעות עבודה מתוך 30 ימים רצופים בשנה שקדמה לפרישה) כדי להפריש לפנסיה. לעומת זאת, המבחן עדיין תקף בגילאים 67-74.

אסטוניה – בינואר 2021 אושרה הרפורמה שהציגה כי הפרשה לפנסיה במסגרת מודל FCD ברובד השני אינה חובה לילידי 1982 ואילך אלא רשות.

יוון – בינואר 2020, נקבעה מדיניות חדשה לגבי תשלום דמי ביטוח לעצמאים ולחקלאים. אלו יחויבו בתשלום על סמך סכום קבוע לקטגוריה הביטוחית שנבחרה, כאשר יש לבחור קטגוריה אחת מתוך שש (קיימת קטגוריה מיוחדת עבור עצמאים חדשים בחמש שנות הביטוח הראשונות).

קוריאה – בנובמבר 2020 נקבע כי מספר שנות תשלומי ביטוח המרבי שניתן לשלם באיחור יוגבל ל-10 שנים. לפני כן, לא הייתה מגבלה.

יפן – החל מספטמבר 2020, הועלה השכר המירבי החייב בדמי הביטוח.

איטליה – בינואר 2021, ממשלת איטליה ויתרה על תשלום דמי ביטוח מצד מעסיקים השוכרים מובטלים צעירים מתחת לגיל 35 או נשים מובטלות.

שינויים בשיעורי דמי הביטוח

הונגריה – ב-2020 נעשה שינוי בשיעור דמי הביטוח לעובדים ל-18.5%, מהם 54% ישולמו לביטוח הפנסיוני, 37.9% לביטוח בריאות ו-8.1% לקרן התעסוקה הלאומית. שיעור דמי הביטוח המשולם על ידי המעסיקים ירד מ-17.5% ל-15.5%.

מקסיקו – בינואר 2021 גדל שיעור ההפרשה לפנסיה מהמעסיקים מ-5.15% ועד ל-13.875% מרמת השכר בין 2023 ל-2030. שיעור ההפרשה מהעובדים נותר 1.125% ושיעור ההפרשה של הממשלה נותר 0.225%.

כיסוי הקצבה

פינלנד – באוקטובר 2019 ניתנה הזכות להשלמת הכנסה למובטלים בגיל זיקנה אשר אינם עובדים במשך חמש שנים.

יוון – בספטמבר 2021 הוקמה קרן חדשה במודל DC והחלה לפעול ב-2022. הקרן החדשה מכסה את הנכנסים החדשים לשוק העבודה, כאשר צעירים עד גיל 35 יוכלו להצטרף באופן וולונטרי. הפער במימון בשל הפחתת דמי הביטוח יהיה מתקציב המדינה.

יפן – החל מאוקטובר 2022 הורחב הכיסוי הפנסיוני לעובדים בחברות יעוץ משפטי או חשבונאי. הכיסוי הפנסיוני לחברות המעסיקות עובדים במשרה חלקית הורחב לחברות המעסיקות לפחות 100 עובדים במשרה מלאה נכון לאוקטובר 2022 (ולפחות 50 עובדים במשרה מלאה נכון לאוקטובר 2024). לפני תיקון זה, עובדים חלקיים שעמדו בתנאי קבלת קצב זיקנה, קיבלו אותה בתנאי שהחברה בה הם עבדו העסיקה 500 עובדים במשרה מלאה.

קצבאות מינימום וקצבאות בסיסיות, מבחני הכנסה ואמצעים

מבחן הכנסה

אוסטרליה – במאי 2020 הוחלה הקלה בתנאי הנכסים במבחן הכנסה הנהוג בחישוב קצבת זיקנה. גם לפני כן היה מבחן הכנסה בקצבאות שונות, כולל זיקנה.

קצבת מינימום

בלגיה – ב-2021 החלה העלאה הדרגתית בפנסיית מינימום אחרי 45 שנות עבודה ל-1,500 יורו בחודש בין השנים 2021-2024.

לטביה – ב-2020 בסיס חישוב קצבת המינימום עלה מ-64 יורו ל-80 יורו. ב-2021 הבסיס המינימלי לחישוב קצבת הזיקנה עמד על 25% מחציון ההכנסה. סכום קצבת המינימום שונה ל-1.1 פעמים מהבסיס בתוספת 2% מהבסיס בכל שנה.

מקסיקו – בדצמבר 2020 סכום קצבת המינימום הוגדר מחדש לפי השתכרות בעבר, מספר שבועות של תשלום דמי הביטוח וגיל הפרישה. ישנה קצבה ללא תנאי תשלומי ביטוח וללא מבחן הכנסות, המשולמת לכל מקסיקני מגיל 68, ולילידים ואפרו-מקסיקנים מגיל 65. ביולי 2021 הוחלה קצבה זו על כל המקסיקנים החל מגיל 65 ואמורה לעלות ב-75% באופן הדרגתי עד 2024 באישור הפרלמנט.

נורבגיה – בספטמבר 2019 ובדצמבר 2020 הועלתה קצבת המינימום באופן חד פעמי. בפברואר 2021 התקבלה החלטה להעלותה ליחידים באופן תמידי החל מינואר 2021.

סלובקיה – ב-2020 הוחלט שקצבת מינימום ליחידים ששילמו דמי ביטוח במשך 30 שנה, תיקבע לפי שיעור של 33% מהשכר הממוצע של שנתיים לפני הפרישה. לכל שנה נוספת של תשלום דמי ביטוח, ישנה תוספת של 2% לקצבת המינימום, עד 39 שנות עבודה, ולאחר מכן התוספת היא 3% לשנה.

סלובניה – בדצמבר 2019 קצבת המינימום נקבעה להיות כ-29.5% מבסיס הקצבה וערך זה ממשיך להתעדכן.

ספרד – ביוני 2020 קצבת מינימום יושמה עבור אנשים בסיכון לעוני או אנשים בודדים ללא בסיס כלכלי, כגון יחידים המתגוררים בגפם והורים יחידנים.

פטורים ושינויים בזכאות

קנדה – ביולי 2020 הממשלה שיפרה את תנאי הפטור מרווחים הן של שכירים והן של עצמאים, עד 5,000 דולר אמריקני בשנה ופטור של 50% על 10,000 דולר אמריקני נוספים בשנה. ב-2021 הממשלה העלתה את קצבת הזיקנה לאנשים מגיל 75 ומעלה בשני שלבים - תשלום חד פעמי (500 דולר אמריקני) ותשלום שוטף (העלאה ב-10%).

צ'ילה – החל מינואר 2020 הוחלט כי מקבלים חדשים של קצבת זיקנה, יקבלו כיסוי מלא לטווח ארוך על מנת שהפנסיה שלהם לא תפחת עם הזמן. חישוב פנסיה זו נעשה לפי נוסחת החישוב לבעלי פנסיה במימון עצמי הנמוכה מהפנסיה הבסיסית.

שבדיה – ב-2021 הממשלה הציגה קצבה משלימה חדשה בגובה 23% עד 44% מהשכר הממוצע ברוטו, לאנשים שאינם מקבלים קצבת זיקנה או מקבלים קצבת זיקנה בסיסית מועטה.

מקורות

- Pensions at a Glance 2021, OECD 2021
- <https://www.missoc.org/missoc-database/comparative-tables/>
- <https://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/index.html>
- <https://ww1.issa.int/country-profiles>

לוח 1: ביטוח זיקנה – מודלים של קיצבת זיקנה במדינות ה-OECD ובישראל, 2020

רובד ראשון		רובד שני***		על בסיס תושבות		מדינה
על בסיס הפרשה		על בסיס הפנסיה		יעד	בסיסי	
פרטי	ציבורי	מינימום	בסיסי			
FDC			√		√	ישראל
FDC				√		אוסטרליה
	DB	√				אוסטריה
	DB	√				בלגיה
	DB			√	√	קנדה
FDC	points/DB		√			אסטוניה*
FDC	DB	√		√		צילה*
	DB	√	√			צ'כיה
FDC(q)	FDC			√	√	דנמרק
	DB			√		פינלנד
	DB+points	√				צרפת
	points					גרמניה
	DB+NDC				√	יוון
	DB	√				הונגריה
FDC(q)				√	√	איסלנד
			√			אירלנד
	NDC+DB	√				איטליה*
	DB		√			יפן
	DB		√			קוריאה
	DB/NDC+FDC	√				לטביה*
	DB	√	√			לוקסמבורג
FDC	DB	√			בוטל √	מכסיקו*
DB(q)					√	הולנד
					√	ניו זילנד
FDC	(בוטל)DB(NDC)			√	√	נורווגיה*
	NDC/DB	√				פולין*
	DB	√				פורטוגל
	points	√				סלובקיה**
	DB	√				סלובניה
	DB	√				ספרד
FDC(q)	DB/NDC+FDC			√	√	שוודיה
DB	DB	√				שווייץ
	DB	√				טורקיה
FDC	DB		√			בריטניה
	DB					ארצות הברית

* בין גיל הפרישה לגיל הזכאות לקצבת זיקנה.

** ב-2022 המודל הוא FDC

*** הסבר המונחים (רי' הגדרה במבוא של הפרק):

Defined benefit – DB: פנסיה לפי זכויות.

Funded Defined contribution – FDC: פנסיה לפי הפרשות.

Notional defined contribution – NDC: פנסיה לפי צבירה רעיונית.

points: תכנית נקודות

תכניות הצבועות באדום התווספו ב-2020 עבור מקבלים חדשים

לוח 2: ביטוח זיקנה – מבוטחים* בביטוח זיקנה במדינות ה-OECD ובישראל, 2021

מדינה	רובד ראשון	רובד שני
ישראל	תושבים+מועסקים	מועסקים
אוסטרליה	תושבים	שכירים
אוסטריה	שכירים	שכירים
בלגיה	מועסקים	מועסקים
קנדה	תושבים	מועסקים
צ'ילה	תושבים+מועסקים	מועסקים
צ'כיה	מועסקים	מועסקים
אסטוניה	מועסקים	מועסקים
דנמרק	תושבים	שכירים
פינלנד	תושבים	מועסקים
צרפת	מועסקים	מועסקים
גרמניה		שכירים וקבוצות עצמאים
יוון	מועסקים	מועסקים
הונגריה	מועסקים	מועסקים
איסלנד	תושבים	מועסקים
אירלנד	מועסקים	
איטליה	מועסקים	מועסקים
יפן	תושבים	שכירים
קוריאה	מועסקים	מועסקים
לטביה	מועסקים	מועסקים
לוקסמבורג	מועסקים	מועסקים
מכסיקו	תושבים/ שכירים	שכירים
הולנד	תושבים	שכירים
ניו זילנד	תושבים	
נורווגיה	תושבים+ מועסקים**	שכירים
פולין	מועסקים	מועסקים
פורטוגל	מועסקים	מועסקים
סלובקיה**	מועסקים	מועסקים
סלובניה	מועסקים	מועסקים
ספרד	שכירים	שכירים
שוודיה	תושבים	מועסקים
שווייץ	מועסקים	שכירים
טורקיה	מועסקים	מועסקים
בריטניה	מועסקים	מועסקים
ארצות הברית		מועסקים

* תושבים = כל התושבים ; מועסקים = שכירים + עצמאים
 ** תושבים מבוטחים בקצבה בסיסית ומועסקים מבוטחים בקצבת יעד
 מקור: MISSOC
 OECD
 SSA

לוח 3: ביטוח זיקנה – תקופת אכשרה לזכאות לרובד ראשון במדינות ה-OECD ובישראל, 2021

מדינה	תקופת אכשרה/תקופת ביטוח מינימלית	מספר שנות וותק/עבודה לקצבה מירבית
ישראל		
אוסטרליה*	10 שנות תושבות	..
אוסטריה	מתחת לגיל 50 (עד 1.1.2005) - 180 חדשי ביטוח מתוכם 84 חדשי תעסוקה; גיל 50 ומעלה - 180 חדשי ביטוח מתוך 360 חודשים לפני פרישה או 180 חודשי תשלום ביטוח מתוך 300 חודשי ביטוח.	45 שנות ביטוח
בלגיה	אין תקופת אכשרה	14,040 ימי עבודה פעילים
קנדה**	10 שנות תושבות	..
צ'ילה**	10 שנות תשלומי ביטוח	..
צ'כיה	35 שנות ביטוח או 30 שנות ביטוח ללא הפרשות חסרות	אין
אסטוניה	15 שנות תשלום ביטוח	אין
דנמרק	3 שנות תושבות מגיל 15 עד גיל פרישה	40 שנות תושבות
פינלנד	3 שנות תושבות לאחר גיל 16	אין
צרפת	כאשר תשלומי ביטוח מאפשרים תוקף של ביטוח של רבעון אחד לפחות.	172 רבעוני ביטוח
גרמניה	5 שנות תשלומי ביטוח	אין
יוון	15 שנות תושבות מגיל 15 עד גיל פרישה	12,000 ימי ביטוח מגיל 62 ; 4,500 ימי ביטוח מגיל 67
הונגריה	15 שנות ביטוח לפנסיה חלקית ו-20 שנות ביטוח לפנסיה מלאה.	אין
איסלנד	3 שנות תושבות לפחות בין גיל 16 ל-66	40 שנות תושבות
אירלנד	520 תשלומי ביטוח וממוצע שנתי של 10 תשלומי ביטוח, לפני גיל 66	ממוצע שנתי של 48 תשלומי ביטוח
איטליה	20 שנות ביטוח	41 עד 42.10 שנות תשלומי ביטוח, תלוי בגיל, נכות, משך אי תעסוקה
יפן*	40 שנות ביטוח	..
קוריאה*	20 שנות ביטוח	..
לטביה	15 שנות ביטוח	אין
לוקסמבורג	120 חדשי ביטוח	40 שנות ביטוח
מכסיקו	..	..
הולנד	אין תקופת אכשרה	50 שנות ביטוח
ניו זילנד*	10 שנות תושבות	..
נורווגיה	5 שנות תושבות מגיל 16 עד 66	40 שנות תושבות
פולין	25 שנות ביטוח לגברים ו-20 שנות ביטוח לנשים	אין
פורטוגל	15 שנות ביטוח	40 שנות ביטוח
סלובקיה	15 שנות ביטוח	אין
סלובניה	אם גיל הפרישה הוא 65-15 שנות ביטוח; גיל פרישה 64-20 שנות ביטוח; גיל פרישה 60- אחרי תקופת אכשרה של 40 שנה	15 שנות ביטוח
ספרד	15 שנות תשלומי ביטוח	37 שנות תשלומי ביטוח

40 שנות תושבות	3 שנות תושבות	שוודיה
תשלומי ביטוח מגיל 21 עד 64 לנשים ועד 65 לגברים	שנת תשלום ביטוח	שוויץ
	7,200 ימי תשלומי ביטוח (פנסיה בגיל 60 לגברים ו- 58 לנשים); 5,400 ימי תשלומי ביטוח (63 גברים ו- 61 נשים)	טורקיה*
	30 שנות ביטוח	בריטניה*
..	..	ארצות הברית

נתוני 2018 *

נתוני 2019 **

לוח 4: ביטוח זיקנה – גיל הפרישה במדינות ה-OECD ובישראל, 2020*

מדינה	גיל נוכחי		גיל עתידי	
	גברים	נשים	גברים	נשים
ישראל	67	62	67	65
אוסטרליה	66	66	67	67
אוסטריה	65	60	65	65
בלגיה	65	65	67	67
קנדה	65	65	65	65
צ'ילה	65	65	65	65
צ'כיה	63.7	63.7	65	65
אסטוניה**	64	64	65	65
דנמרק**	67	67	69	69
פינלנד	65	65	68	68
צרפת	64.5	64.5	66	66
גרמניה	65.7	65.7	67	67
יוון	62	62	66	66
הונגריה	64.5	62	65	62
איסלנד	67	67	67	67
אירלנד	66	66	66	66
איטליה**	67	67	71.3	71.3
יפן	65	65	65	65
קוריאה	62	62	65	65
לטביה	63.8	63.8	65	65
לוקסמבורג	62	62	62	62
מכסיקו	65	65	65	65
הולנד	66.3	66.3	69	69
ניו זילנד	65	65	65	65
נורווגיה	67	67	67	67
פולין	65	60	65	60
פורטוגל	65.3	65.3	68	68
סלובקיה	62.8	62.7	64	64
סלובניה	62	62	62	62
ספרד	65	65	65	65

65	65	65	65	שוודיה
64	65	64	65	שווייץ
63	65	49	52	טורקיה
67	67	66	66	בריטניה
67	67	66	66	ארצות הברית
65.5	66.1	63.5	64.2	ממוצע OECD

** נתוני 2022 (MISSOC)

מקור: OECD

לוח 5: ביטוח זיקנה – שיעורי דמי ביטוח חובה לביטוח זיקנה לעובד שכיר, במדינות ה-OECD
ובישראל, 2020

מדינה	רובד פרטי		רובד ציבורי		סך הכול
	מעסיק	עובד	מעסיק	עובד	
ישראל	6.50	6.00	7.6 **	7.0**	27.1 **
אוסטרליה	9.5	0			9.50
אוסטריה*			12.55	10.25	22.80
בלגיה			8.86	7.54	16.40
קנדה			5.25	5.25	10.50
צ'ילה	1.57	11.25			12.82
צ'כיה*			21.5	6.5	28.00
אסטוניה			20.0	0	20.00
דנמרק*	8.0	4			12.00
פינלנד*			17.0	7.2	22.40
צרפת			16.5 **	11.3 **	27.8**
גרמניה*			9.3	9.3	18.60
יוון			19.83	6.67	26.50
הונגריה			11.8	10.0	21.82
איסלנד*	11.5	4.0	6.35	0	21.85
אירלנד					
איטליה*			23.81	9.19	33.00
יפן			9.15	9.15	18.30
קוריאה			4.5	4.5	9.00
לטביה			10	10	20.00
לוקסמבורג*			8.0	8.0	16.00
מכסיקו	5.15	1.125			6.28
הולנד	14.8**	7.7 **	0.0	18	
ניו זילנד					0.00
נורווגיה	2	0	13	8.2	23.20
פולין			9.76	9.76	19.52
פורטוגל			15.5	7.2	22.70
סלובקיה			18.8	4.0	22.75
סלובניה*			8.85	15.5	24.35
ספרד					
שוודיה	4.5**	0	10.81	7	22.3**
שווייץ	6.25 **	6.25 **	4.2	4.2	20.9 **
טורקיה*			11.0	9.0	20.00
בריטניה					
ארצות הברית			5.3	5.3	10.60

* שיעור גלובלי עבור זקנה ונכות.
** שיעור משתנה בהתאם לגיל ולהשתכרות

לוח 6: ביטוח זיקנה – חישוב קצבת זיקנה במדינות ה-OECD ובישראל, 2020

מדינה	רובד ראשון	רובד שני
ישראל	17.7% הסכום הבסיסי ליחיד (1,558 ₪ לחודש), תוספת וותק לפי מספר שנות ביטוח, תוספת בעד בן זוג וילדים תלויים, תוספת (1%) למי שהגיע לגיל 80, תוספת השלמת הכנסה למעוטי יכולת; מבחן הכנסה (עבודה והון) לגבר בגיל 67-70 ולאישה בגיל 62-67	עד 2007: וולונטרי או לפי הסכמי שכר. משנת 2008: חוק פנסיה חובה לפי צבירה
אוסטרליה	פנסיה בסיסית לפי מבחן הכנסה לכל התושבים (עד 944 דולר לשבועיים)	פנסיה תעסוקתית לפי צבירת תשלומים לקרן פנסיה פרטית
אוסטריה	פנסיה בסיסית על בסיס הפרשה לפנסיה, לפי מבחן הכנסה (1,080 יורו עבור 30 שנות צבירה ו-1,315 יורו עבור 40 שנות צבירה)	נוסחה לפי השכר האחרון ומספר שנות ביטוח (1.78% לכל שנת ביטוח). פנסיה מינימלית של 966 יורו ליחיד לחודש
בלגיה	פנסיית מינימום בגובה של 15,500 יורו בשנה ליחיד ושל 19,375 יורו לזוג בשנה	<u>ליחיד</u> : 60% מהשכר השנתי האחרון כפול 1/45 לכל שנת עבודה (עד התקרה של 59,615 יורו בשנה). <u>לזוג</u> (כולל תוספת בעד בת זוג): 75% מהנוסחה.
קנדה	פנסיה אוניברסלית של \$570 לחודש עבור כל תושב אחרי 40 שנות תושבות (או החלק היחסי). השלמת הפנסיה לפי מבחן הכנסה	פנסיה לפי מספר חודשי ביטוח, גיל ומצב משפחתי: עד 25% מהכנסה החודשית המבוטחת (עד תקרה)
צ'ילה	קצבה המיועדת ל-60% מהפנסיונרים העניים ביותר. סכום הקצבה נע בין 141 אלף פזו ל-170 אלף פזו (157-188 יורו) בחודש, תלוי בגיל הפנסיונר.	..
צ'כיה	פנסיה חודשית בסיסית של 143 יורו	קצבה פרוגרסיבית לפי רמת ההכנסה במשך כל שנות העבודה ומספר חודשי ביטוח
אסטוניה	פנסיה חודשית בסיסית של 215 יורו	נוסחה לפי רמת ההכנסה במשך כל שנות העבודה ומספר חודשי ביטוח
דנמרק	פנסיה אוניברסלית בסכום של 18% מהשכר הממוצע (863 יורו לחודש ליחיד). הפנסיה מופחתת כאשר יש הכנסה מעבודה. בנוסף קצבת יעד התלויה במבחן הכנסות ויכולה להגיע ל-957 יורו לחודש ליחיד ללא הכנסות כלל.	פנסיה משלימה לפי מספר חודשי ביטוח ועבודה (מקסימום של 3,523 יורו לשנה)
פינלנד	פנסיה ממלכתית אוניברסלית של עד 663 יורו לחודש (מדורג לפי שנות תושבות)	נוסחה לפי השכר האחרון ומספר שנות ביטוח (כ-1.5% לכל שנת ביטוח)

לוח 6: ביטוח זיקנה (המשך)

מדינה	רובד ראשון	רובד שני
צרפת	נוסחה לפי מספר שנות העבודה וההכנסה הממוצעת של תקופת העבודה: הכנסה הממוצעת של 25 השנים הטובות ביותר כפול "שעור הפנסיה" לפי מס' שנות עבודה (עד 50% = 160 רבעונים). מינימום של 645 יורו לחודש	מספר "נקודות" שנצברו במהלך כל שנות העבודה כפול ערך הנקודה
גרמניה	-	ביציאה לפנסיה מסוכמים נקודות הפנסיה של כל שנה. כדי לחשב את סכום הפנסיה השנתי, סכום נקודות הפנסיה מוכפל אז ב"ערך נקודת פנסיה" שנתי, שהיה 410.28 יורו ב-2018
יוון	פנסיה אוניברסלית של 384 יורו לחודש ליחיד	נוסחה לפי השכר האחרון ומספר שנות ביטוח (0.45% מההכנסה הפנסיונית, בעבור כל שנת ביטוח)
הונגריה	פנסיה אוניברסלית של 80 יורו לחודש ליחיד	פנסיה לפי מספר חודשי ביטוח: 33% השכר האחרון עבור 10 שנות ביטוח, + 2% בין 11-25 שנים + 1% ל-26 שנים + 1.5% ל-36 שנים. תוספת של פנסיה צוברת מקרנות פרטיות
איסלנד	פנסיה בסיסית השנתי של 3.680 יורו עבור 40 שנות תושבות (או החלק היחסי). הפנסיה מופחתת מהכנסות מעבודה	נוסחה לפי מס' שנות ביטוח (פנסיה מינימלית אחרי 40 שנות עבודה: 56% מהשכר האחרון)
אירלנד	תשלום אוניברסלי ללא קשר עם רמת ההכנסה הקודמת: סכום קבוע של 248 יורו לשבוע ל-48 שבועות ביטוח בממוצע בשנה (בכל שנות העבודה), או החלק היחסי אם פחות. תוספת לבת זוג מעל גיל 65: 237 יורו לשבוע	
איטליה	פנסיה מינימלית של 6,524 יורו לשנה	סך תשלומי דמי הביטוח כפול מקדם אקטוארי לפי הגיל (משנת 2012)
יפן	תשלום אחיד לכל תושב אחרי 40 שנות ביטוח של 504 יורו (או חלק יחסי)	נוסחה לפי השכר בכל תקופת העבודה, מס' שנות ביטוח וגיל
קוריאה	פנסיה בסיסית המחושבת לפי נוסחה פרוגרסיבית המתחשבת בהכנסת הפרט ובהכנסה הממוצעת של כלל המבוטחים	נוסחה לפי מס' שנות ביטוח, גיל ושכר אחרון
לטביה	פנסיה אוניברסלית של לפחות 80 יורו לחודש ליחיד	שיעור ההפרשה בתכנית NDC הוא 14%; שיעור ההפרשה בתכנית DB הוא 6%
לוקסמבורג	תשלום יחסי למספר שנות הביטוח (עד 2,103 יורו לחודש ל-40 שנות עבודה)	פנסיה משלימה של 1.8% מהשכר המבוטח לכל שנת ביטוח

לוח 6: ביטוח זיקנה (המשך)

מדינה	רובד ראשון	רובד שני
מכסיקו	פנסיה מינימלית של 142 יורו לחודש ליחיד	פנסיה תעסוקתית לפי צבירת תשלומים לקרן פנסיה פרטית
הולנד	תשלום אוניברסלי לכל תושב: יחיד: 1,302 יורו לחודש, זוג: 1,770 יורו לחודש (תוספות לילדים); הפנסיה המלאה משולמת אחרי 50 שנות ביטוח (ניכוי של 2% עבור כל שנה לא מבוטחת)	פנסיה תעסוקתית על פי הסכמי עבודה באמצעות קרנות פרטיות
ניו זילנד	תשלום אחיד של \$ 385 לשבוע לכל תושב, תוספת לזוג.	-
נורווגיה	תשלום אוניברסלי: 10,442 יורו לשנה ליחיד (פנסיה בסיסית לפי השיעור המלא אחרי 40 שנות ביטוח). חלק יחסי בעבור פחות מ-40 שנות ביטוח.	פנסיה משלימה יחסית לשכר, שנות ביטוח ותוחלת חיים. שיעור הפרשה בתכנית DB הוא 2%
פולין	פנסיה מינימלית וקבועה של 262 יורו לחודש	<u>מבוטח יליד עד 1948</u> : נוסחה לפי השכר ושנות ביטוח. <u>מבוטח יליד 1949 ואילך</u> : סך תשלומי דמי הביטוח חלקי תוחלת חיים בגיל הפרישה
פורטוגל	פנסיה מינימלית לפי מספר שנות עבודה (סכום הנע בין 321 יורו לעשר עד 15 שנים לבין 464 יורו ל-31 שנים ומעלה)	<u>מבוטח עד 2002</u> : השכר הממוצע של כל שנות העבודה כפול 2% עבור כל מספר שנות ביטוח. <u>תשלומי פנסיה החל מ-2017</u> : החישוב הקודם מתוקן ע"י תוחלת החיים
סלובקיה	פנסיית מינימום המחושבת לפי מספר שנות עבודתו של יחיד וביטוח פנסיוני בתשלום. קצבת המינימום ליחידים בעלי 30 שנות ביטוח פנסיוני בשנת 2020 היא 33% מהשכר הממוצע מלפני שנתיים. עבור כל שנה נוספת, ישנה תוספת של 2 נקודות אחוז מרמת הקיום החודשית (215 יורו ב-2019) ומ-40 שנות ביטוח-תוספת של 3 נקודות אחוז	מספר "נקודות" שנצברו במהלך כל שנות העבודה כפול מס' שנות ביטוח וערך הנקודה. תגמולי הפנסיה בעת הפרישה שוות לממוצע של כל נקודות הפנסיה בתקופת הייחוס (בדרך כלל מאז 1984) כפול התקופה הכוללת של הביטוח הפנסיוני וערך נקודת הפנסיה בנקודת הפרישה. בשנת 2020 נקודת הפנסיה הייתה שווה ל-13.6361 יורו.
סלובניה	קצבת המינימום המחושבת על בסיס דירוג פנסיה נקבע בכל תחילת שנה כ-76.5% מהשכר הממוצע החודשי (912 יורו ב-2020), כלומר כ-280 יורו בחודש.	נוסחה לפי השכר הממוצע של כל שנות העבודה, מין, גיל בעת הפרישה ומספר שנות ביטוח. הפנסיה מוגדרת כ-27.5% מבסיס דירוג הפנסיה המינימלי לגברים (בשנת 2021) ו-29.5% מבסיס דירוג הפנסיה המינימלי לנשים ולפי שיעור צבירה של 1.28%.

לוח 6: ביטוח זיקנה (המשך)

מדינה	רובד ראשון	רובד שני
ספרד	פנסיה מינימלית של 683 יורו לחודש ליחיד; 843 יורו לזוג	<u>בסיס ההכנסה</u> : 85% מהשכר הממוצע של 15 שנות עבודה אחרונות. <u>חישוב הקצבה</u> : הקצבה מחושבת לפי 50% מבסיס ההכנסה עבור 15 שנות העבודה הראשונות בתוספת 2.5% עבור כל שנה נוספת
שוודיה	תשלום אחיד לכל תושב: 10,118 אירו ליחיד לשנה (תוספת לזוג).	נוסחה לפי רמת ההכנסה במשך כל שנות העבודה, מספר חודשי ביטוח, גיל הפרישה, ותוחלת חיים בגיל הפרישה (הפנסיה המלאה משולמת אחרי 40 שנות ביטוח)
שווייץ	הפנסיה מורכבת ממרכיב קבוע (סכום אחיד) ומרכיב משתנה: (1) אם ההכנסה השנתית הממוצעת נמוכה מ-39,234 יורו, פנסיה חודשית קבועה שווה ל-806 יורו בתוספת ההכנסה השנתית הממוצעת כפול 13/600. (2) אם ההכנסה השנתית הממוצעת גבוהה מ-39,234 יורו פנסיה חודשית קבועה שווה ל-1,134 יורו בתוספת ההכנסה השנתית הממוצעת כפול 8/600	פנסיה שנתית המהווה 6.8% מסכום הצבירה, כולל ריבית.
טורקיה	פנסיית מינימום השווה ל-140 יורו לחודש ליחיד	הפנסיה מבוססת על הכנסות ממוצעות לכל החיים מוצמדות לצמיחת התוצר הריאלי. שיעור הצבירה הוא 2%.
בריטניה	פנסיה אחידה (Pension New State) : סכום בסיסי של 216 יורו (או החלק היחסי למי שעבד פחות מ-30 שנים) ו-324 יורו לזוג.	-
ארצות הברית	-	נוסחה פרוגרסיבית: בשנת 2020, 960 דולר הראשונים (21% מהשכר הממוצע הארצי) מתוך ההכנסה לחודש יהיו בעלי שיעור תחלופה של 90%. בטווח בין 960 דולר ל-5,785 דולר (125% מהשכר הממוצע הארצי) לחודש יהיה שיעור התחלופה 32%. שיעור החלפה של 15% חל בין הרף האחרון לבין התקרה שהיתה 137,700 דולר ב-2020.

לוח 7: ביטוח זיקנה – יחס החלפה נטו הצפוי לגברים לפי רמת ההכנסה בתקופת העבודה,
במדינות ה-OECD ובישראל, 2018

מדינה	מחצית השכר הממוצע במשק	השכר הממוצע במשק	פעם וחצי השכר הממוצע במשק
ישראל	67.0	51.2	29.6
אוסטרליה	70.3	40.5	39.1
אוסטריה	84.4	87.1	67.6
בלגיה	83.0	61.9	43.9
קנדה	62.0	46.4	28.4
צ'ילה	51.6	38.5	36.6
צ'כיה	100.0	65.2	45.7
אסטוניה	52.1	33.8	23.5
דנמרק	124.7	84.0	71.4
פינלנד	63.8	63.2	64.3
צרפת	71.3	74.4	64.5
גרמניה	57.9	52.9	41.9
יוון	94.1	83.6	77.5
הונגריה	94.0	94.0	94.0
איסלנד	81.3	59.7	59.9
אירלנד	67.5	39.9	24.0
איטליה	78.4	81.7	84.6
יפן	49.5	38.7	31.6
קוריאה	45.8	35.4	22.5
לטביה	55.4	55.3	52.9
לוקסמבורג	98.9	88.7	80.2
מכסיקו	82.0	68.6	64.3
הולנד	94.3	89.2	87.0
ניו זילנד	68.0	43.3	23.7
נורווגיה	76.3	55.7	36.2
פולין	39.1	36.5	36.8
פורטוגל	88.5	90.3	89.7
סלובקיה	76.2	69.4	64.3
סלובניה	87.3	63.3	59.2
ספרד	80.1	80.3	74.7
שוודיה	65.1	56.2	75.3
שווייץ	57.8	50.7	27.9
טורקיה	94.8	103.3	110.8
בריטניה	79.2	58.1	47.7
ארצות הברית	61.0	50.5	39.0
ממוצע OECD	74.4	62.4	54.9

לוח 8: ביטוח זיקנה – מקבלי קצבת זיקנה*, במדינות ה-OECD ובישראל, 2015-2018

מדינה	2015	2018	שיעור השינוי
ישראל	802,715	905,143	12.8
אוסטרליה	2,612,842	2,577,800	-1.3
אוסטריה	2,152,427	2,237,165	3.9
בלגיה	2,671,177	2,928,180	9.6
קנדה	14,012,632	15,391,963	9.8
ציילה	437,157	312,578	-28.5
ציכיה	2,354,230	2,460,504	4.5
אסטוניה	303,632	308,100	1.5
דנמרק	1,096,564	1,155,953	5.4
פינלנד	1,270,408	1,365,039	7.4
צרפת	22,144,765	22,783,478	2.9
גרמניה	16,682,496	17,318,855	3.8
יוון	2,358,607	2,136,592	..
הונגריה	2,017,609	2,033,985	0.8
איסלנד	32,415	33,440	3.2
אירלנד	456,970	506,923	10.9
איטליה	925,064	897,438	-3.0
יפן	47,009,209	48,904,307	4.0
קוריאה	7,659,714	8,903,474	16.2
לטביה	468,794	454,370	-3.1
לוקסמבורג	95,895	109,491	14.2
מכסיקו	8,232,365	8,123,479	-1.3
הולנד	5,617,777	5,879,145	4.7
ניו זילנד	713,621	788,405	10.5
נורווגיה	868,507	937,447	7.9
פולין	6,294,109	6,918,150	9.9
פורטוגל	1,963,407	2,006,035	2.2
סלובקיה	1,032,197	1,069,255	3.6
סלובניה	435,828	451,584	3.6
ספרד	5,895,746	6,186,313	4.9
שוודיה	3,488,484	3,785,314	8.5
שווייץ	1,518,578	1,602,415	5.5
טורקיה	8,507,657	9,483,604	11.5
בריטניה	15,412,960	14,685,693	-4.7
ארצות הברית	43,756,552	47,479,537	8.5
סה"כ OECD	231,303,110	243,121,154	5.1

* לא כולל פרישה מוקדמת